

Uitkomst acupunctuuronderzoeken: 'Prik maar ergens...'

Ron Keizer

Staat in Nederland onderzoek naar acupunctuur momenteel op een laag pitje, bij onze oosterburen geniet de 'Nadelstecherei' nog volop wetenschappelijke belangstelling. Zo werden recentelijk in drie van de meest toonaangevende medische tijdschriften bijna gelijktijdig de resultaten gepubliceerd van drie Duitse studies naar het effect van acupunctuur bij spanningshoofdpijn, migraine en osteoartritis in de knie. De onderzoeken werden mede gefinancierd door de Duitse ziektekostenverzekeraars, die er blijkbaar gebaat bij zijn de werkzaamheid van acupunctuur aan te tonen, zodat ze deze behandelwijze bij gebleken werkzaamheid kunnen vergoeden.

In de gepubliceerde onderzoeken werden steeds drie patiëntengroepen met elkaar vergeleken. Eén groep werd behandeld met 'echte Chinese acupunctuur', een tweede groep ontving 'nep-acupunctuur' en de derde groep werd op een wachtlijst gezet, terwijl de andere twee groepen behandeld werden. Onder 'nep-acupunctuur' werd hier verstaan het oppervlakkig aanprikken van de huid, op plaatsen die niet in de traditionele acupunctuur gebruikt worden. De patiënt werd bij behandeling verteld dat in het onderzoek Chinese acupunctuur vergeleken werd met een andere vorm van acupunctuur. In alle drie de onderzoeken werd een significant positief effect gevonden van de acupunctuurbehandeling ten opzichte van de patiëntengroep die op de wachtlijst was gezet. In bijvoorbeeld het onderzoek naar spanningshoofdpijn bleek het aantal 'hoofdpijndagen' bijna gehalveerd. Het positieve effect was echter niet significant groter dan dat van 'nep-acupunctuur' (op een korte-termijn effect in het osteoartritis onderzoek na, dat echter voorbijgaand bleek). Hieruit trekken de onderzoekers de conclusie dat acupunctuur wel een werking heeft, maar dat het prikpunt niet van belang is. Klaus Linde, senior onderzoeker en een van de leiders van de drie trials: 'Uitgaande van de resultaten van het onderzoek (...) lijkt het dat patiënten wel degelijk voordeel hebben van acupunctuur-behandeling, dus zie ik geen reden om patiënten te ontmoedigen het te proberen'. Hij voegt er wel aan toe: 'Aangezien er geen relevant effect gezien werd ten opzichte van "nep-acupunctuur" zou ik voorzichtig willen zijn de toepassing op grote schaal aan te bevelen'. De waargenomen werking werd door de on-

derzoekers als volgt verklaard. Zij merken op dat er fysiologische effecten op kunnen treden bij het aanprikken van de huid. Men moet hier bijvoorbeeld denken aan immunologische en neurochemische effecten of veranderingen in de lokale bloedcirculatie. Voor neurofysiologische effecten van acupunctuur zijn overigens recentelijk aanwijzingen zijn gevonden. Dit geldt eveneens voor het placebo-effect in het algemeen. De conclusie moet dus zijn dat er een sterk placebo-effect aanwezig kan zijn bij acupunctuur therapie. (zie voor meer informatie over placebo-effecten o.m. het artikel van C.P. van der Smagt op de website van de Vereniging).

Er moet overigens ook gelet worden op enkele beperkingen van de onderzoeken. Zo trad in alle drie de onderzoeken enige 'unblinding' op. Dit betekent dat, ondanks de getrooste moeite in het imiteren van de acupunctuurbehandeling, de patiënt merkte of hij de 'echte' of de 'nep' acupunctuur keeg. Dubbel-blind onderzoek (zowel medicus als patiënt weten niet welke behandeling gegeven wordt) naar acupunctuur is in feite onmogelijk, maar ook enkelblind blijkt in de praktijk dus zeer lastig. Een ander bezwaar is dat de patiënten zichzelf hebben aangemeld voor de studie, door te reageren op een krantenadvertentie, en dus geen willekeurige patiënten zijn maar patiënten die in de meeste gevallen veel verwachten van acupunctuur. Patiënten die bij aanvang van de studie in de 'wachtlijst-groep' ingedeeld worden, zullen op deze manier in meer of mindere mate teleurgesteld zijn. Het is een bekend gegeven dat het verwachtingspatroon van de patiënt van invloed is op het effect van de therapie (een artikel van Rob Koene op de website gaat hier die-

per op in). De auteurs van de artikelen zijn zich van deze beperkingen bewust: ter conclusie merken ze op dat 'head-to-head' vergelijking met reguliere medicinale therapieën cruciaal is om meer zekerheid te verkrijgen over eventuele (on)werkzaamheid van acupunctuur. Of de verzekeraars blij zullen zijn met die uitkomst valt nog te bezien.

In de *Lancet* verscheen onlangs het verslag van een dergelijke onderzoeksaanpak bij homeopathie. De conclusie was dat homeopathische behandelingen niet beter werken dan placebobe-

handeling, terwijl dat bij de reguliere behandelingen wel het geval was. De redactie van de *Lancet* raadde dan ook aan om nu eindelijk eens op te houden met wetenschappelijk onderzoek naar dit onderwerp. Hetzelfde advies geldt natuurlijk voor de acupunctuur. Ook deze behandelwijze is immers gebaseerd op een absurd verzinsel en is in deugdelijk gecontroleerde studies nog nooit effectief gebleken. ●

Drs. R. Keizer is farmaceut en volgt thans de apothekersopleiding aan de RU Groningen

● Kort ●

U bidt en Wij genezen

Als je de verschillende dagbladen mag geloven, dan is bidden om genezing aardig in opmars. Vooral gebedsgenezers als Jan Zijlstra en Martie Haaijer hebben veel succes. De *Telegraaf* heeft in september jl. een bijeenkomst van mevrouw Haaijer bezocht en een pagina lang verslag uitgebracht van haar (genees)kunsten. Niet alleen bij Jomanda maar ook bij haar vallen mensen flauw, spartelen ongecontroleerd met ledematen, storten als een blok voor- dan wel achterover of wenen onophoudelijk, soms van ontroering en soms van pijn. Voor de 'behandeling' van mensen met kanker blijkt zij een prinses Irene-achtige oplossing te hebben: zij richt zich als het ware rechtstreeks tot het gezwel en zegt bezwerend 'Kanker, je moet vernietigd worden', dan wel 'Wijk, smelt of verschrompel'. Beide is ook mogelijk. De genezeres is overigens ervaringsdeskundige. Zij is in het verleden getroffen geweest door borstkanker en is van deze lelijke ziekte genezen in Amerika, na welgeteld drie bezoeken aan een 'geloofsgenezers'. De dokters in Nederlands begrepen er niets van, maar röntgenfoto's wezen toch echt uit dat de borstkanker was verdwenen. Wat die Amerikaanse kan, kan ik ook, dacht onze Martie vervolgens en warempel: zalen vol.

Kan zij nog worden beschouwd als een handige zakenvrouw (er moet bij een bezoek wel even worden 'gedoneerd'), die desperate en goedgelovige mensen valse hoop biedt, anders ligt het in het geval van de beweging van de Healing Rooms, de nieuwste mode op het gebied van gebedsgenezing (*Provinciale Zeeuwse Courant*, juli 2005). Deze club beschikt in heel Nederland op dit moment al over 23 ruimten, waar gelovigen van naar het zich laat aanzien voornamelijk steil-protestantse huize bijeenkomen om gratis te bidden voor mensen in nood en voor zieken. Let wel, het gaat hier niet om het healen van een

eenvoudig pukkeltje of een simpele druipneus, nee, de helende bidders pretenderen ook kanker, diabetes en uiteraard Parkinson weg te kunnen bidden. Er wordt in het stuk een zware nierpatiënt ten tonele gevoerd, wiens ziekte volgens de aanwezigen het werk van de duivel is. Er wordt niet alleen tegen het zieke immuunsysteem van de man in kwestie gesproken ("reageer op de scheppingsorde van God"), maar er wordt ook stevig op God zelf in-gebeden ("U mag dit duivelswerk niet over Uw kant laten gaan"). Dit is hard nodig, want de man blijkt vaste klant. Niet bepaald een sterk staaltje van de Genezende Werking van het gebed, dunkt mij, maar de bidders en de hevig geëmotioneerde nierpatiënt zien dat anders: de duivel is weliswaar een taai rakker, maar wèg zal hij en de nierkwaal met hem.

Ook de website van de beweging spreekt klare taal: sans gêne wordt gesteld dat ziekten van origine mentaal zijn, dat bijvoorbeeld kanker en reuma worden veroorzaakt door onverwerkte bitterheid en teleurstelling en dat te vroeg sterven een gevolg is van een eerder geuite leugen (in dat licht bezien zou ondergetekende toch al gauw twintig jaar dood moeten zijn). Wanneer de PZC-verslaggeefster de coördinatrice van Healing Rooms Nederland, mevrouw van de Ridder, om uitleg vraagt, krijgt zij de gebruikelijke beschuldigingen aan het adres van de reguliere medici te horen: zij kijken alleen naar de symptomen, terwijl vele (kijk eens aan, niet langer alle) ziekten voortkomen uit zonde en 'deharmonie'. Bovendien zijn er bij de beweging ook enige artsen betrokken en leent een van hen zelfs af en toe zijn spreekkamer uit. Dit wapenfeit moet de Healing Rooms kennelijk een aura van betrouwbaarheid geven, maar laat veeleer zien dat het een enge, alternatieve en gevaarlijke club is. ●

S.J.M.J.J.